

pravi, in zdi se jim pri hiši potrebna, kakor pri nas postelnjak itd.

Slovanski popotnik.

Spisuje Fr. Cegnar.

* (Ciprian Robert o korenini in zaznamovanju imena „Vend“). Tistim bravcem, ki so manj soznajeni o naši zgodovini s starinskimi spomenki, povémo že znanprej, da so iména Vend ali Vind ali Slaven enega pomena. Tako se imenujejo Slaveni še dandanašnji; tako so se zvali že davno, posebno pri Nemcih, med Slaveni pa posebno nekteri rodovi na baltškem in jadranskem morji.

Sedaj pa poslušajmo, kako o tej reči govori imenovani Francoz.

„Jaz sim o tem“ — pravi na strani 18. v drugem delu — „posebnega mnenja, katero prepustim sodbi slavistam. Korenina iména Vend, se mi zdi, je Ved ali Vid po poljskem izgovoru Véd (Vend). Tako preimenovanje čerk *e* in *a* v *en*, posebno v poljskem narečji, je bilo tudi že pri starih Ilirih v navadi, ki so govorili, na pr., sventi namesto sviati (sveti), kakor v zgodovinskem iménu Sventipluk. Kar se tiče besede Vid ali Ved, je ena naj bolj starih slavenskih besed, in zdi se, da iz nje izvira latinsko videre, ker je znano, da je bil pri starih Ilirih vid ali ved bog luči (Belibog). Cela versta besed v ilirskem narečji izvira iz te korenine: vednuti (gledati) vedriti, viden, zapoved, izpoved. Celo do današnjega dne poštujejo Slaveni posebno svetega Vida, kakor naslednika paganskega boga Vida.

Morebiti tedaj, da so Vendi, po navadi starih narodov, dali sebi to imé od svojega glavnega boga (se vé da paganskega). Tako bi Vend zaznamovalo toliko, kakor spoštovavec Vida ali svetlega, ljud beli, in mar ne vidimo, da se še dandanašnji naj čverstejši in naj jačji rodovi Ilirie imenujejo Albani, to je beli?

Ni mi pri tem neznano, česar bi mi zamogli Orientalci z dobro pravico zavrnuti. V deželah na ti strani Gangesa teče reka Vinda ali Venda in stoji Vindius mons pri Ptolomai, kterege Vilson in Klaproth sedaj imenujeta „Vindhya“. Učeni terdijo, da to v v vsih teh besedah ne more biti družega kakor pozneji pridavek. Tako bi bili Vendi ali Vindi naselniki Indov. Po tem tacem bi bili imeli biti stari Slaveni v Azii in Indii stanovati; in glej spet drugi dovod-velicega plemena indo-europejskega.

Nekteri preiskovavci starodavnosti, posebno M. Halling, so vidili v iménu Vend splošno imé, ki bi zaznamovalo, brez obzira na narode, sploh prebivavce morskih bregov. Oni izpeljujejo besedo vend od sanskritskega und in latinskega unda, v finsko besedo venna, kar vse pomeni vodo, ali od besede vndi, ki zaznamuje v orfiških pesmih vlažni živelj; tako bi beseda Vend zaznamovala pomorce, brodnike; to nas opomne na naslove kraljev morja, ktere so si prilastovali Škandinavci in Pelazgi, ktere so nosili stari Gerki. Pelazgi pak in Škandinavci sta zares tista dva naroda, s kterimi so stari Vendi v naj ožjiši zvezi živelj.

Kteri teh različnih pomenov pa je pravi, ne razsodi Robert Ciprian, kar je gotovo tudi teška reč.

* Ruski časopis „Severnaja pčela“ pravi, de se bo letos po celem ruskem obhajal tisučletni jubileum vtemeljenja ruskega cesarstva.

* Akademsko bravno društvo v Pragi je spet dobilo znamenita darila posebno od gospodov Šafarika, Čelakovskega in Nebeskega in potem tudi v poslednjih 14 dneih 120 knjig v 160 zvezkih od raznih gospodov.

Slovensko slovstvo.

Drobtince za novo leto 1852. Učiteljem in učencem, starišem in otrokam v poduk in kratek čas. 7. leto. Na svetlo dan Jožef Rozman, korar stolne Labudske cerkve in vodja škofjinega seminista pri sv. Andreju. Veljajo 48 kr. Na prodaj po vsem Slovenskem. (Konec.)

Predzadnji oddelk „Drobtinice“ obseže venec prijetnih slovenskih pesem pod naslovom „slovenska gerlica“. Opomniti moramo, da mična pesmica g. V. Orožna „lastovici za slovó“ se sliši pri nas v vabivnim napevu mnogokrat prepevati, brez da bi bili vedili, kdo da je besede složil, dokler jih nismo brali v „Drobtinica“; zastran napeva nas je zagotovil pevec, ki nam jo je za 4. deloma že natisnjeni zvezik „gerlice“ priporočil, da je stara viža po Krajnskem prepevana; dvomimo sedaj, ali je zares taka; — zna sicer biti, da je staremu napevu kdo besede g. Orožna primeril, zna pa tudi biti, da je z besedami vred napev zložen bil. Ljubo bi nam bilo to od častitega pesnika za gotovo zvediti. — Ker se je v letošnjih „Drobtinica“ manj pesnikov oglasilo kakor prejšne leta, pravi „slovenska gerlica“, da „domača gerlica bo omolknila, če ne bo novih pesem obudila“, in naš skerbni rodoljub slavni g. knezoškof Slomšek spodbadajo prijazno mlade pesnike: naj začno pridno prepevati, s sledečo pesmico:

Iskrenim Slovencom!

Veselo novo leto Vam

Vi vsi Slovenci mladi!

To betvo pesmic Vam podám,

Ki ste za pesme radi.

Se gerlo mi postáralo,

Ne morem gladko péti;

Da vmerla gerlica ne bo,

Imate Vi začeti.

Budíte s petjem svoj soród:

Naj se v omiko žéne;

Obhajajte veseli gód

Slovenie oživljène! —

„Glasi žalostni in veseli iz katoliških misionov bratom in sestrom bratovšine svetega Leopolda“ sklenejo letošnji tečaj, velike hvale vredni.

Dostavimo še iz predgovora častitega g. izdatelja sledeče povabilo:

„Preteklo leto, brez ovinkov izustimo, domorodci nam niso nič kaj posebno pod pasho segli; menimo pa, da se v prihodnje bolj odrezali bodo. Sosebno životopisov nam je treba, in prosimo zlasti duhovne gospode, da bi jih nam poslali blagovolili. Ako ravno niso po slovničkih pravilih sostavljeni, nič ne dene; jih že popravili in dodelali bomo. Pa tud s kakoj lepoj pesmoj se nam močno prikupili bote in shvaležnim sercom Vam porečemo: Bog Vam plati“.

„Kar pa poslati mislite, pošljíte, ako Vam je močó, vsaj do Kresa ali sem v Št. Andrej ali v Celje prečastitemu g. opatu, ali v Celovec preč. g. spiritalu, kamor Vam bolj pri roki bo“.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Tersta se piše, da v letu 1858 bo železnica iz Ljubljane do Tersta dokončana.

Iz Celjovca. Mestni odbor je sklenil, presv. cesarju prošnjo predložiti, naj se mesto Celjovec, ki se je do leta 1848 mesto deželnih stanov imenovalo, sedaj po patentu od 31. grudna 1851 cesarsko mesto imenuje.

Iz okolice Ilirske Bistrice. D. 22. februarja je silna borja, kakoršne stari ne pomnijo in ktere drugi Slovenci (razun Notranjskiga, Teržaškiga in Go-

riškiga) celò ne poznajo, tukajšnim prebivavcam grozno veliko škodo storila. Bučala je po dnevu scer hudo, vendar navadno s kratkimi prenehleji, da jo je krepki človek zmagati mogel; zvečer ob 10. uri se je pa nepremagljiva v pohištva vperla, opeke, les in tehtno kamnje kakor vetrič perje odnesla, nove terdne zidovja razkrojila in še stene prederla, da so se oplašeni prebivavci še v svojih stanicah žnjo boriti morali. Veliko odnešenih reči je v vodo (Bistrice) priletelo in jo zajezilo, da je bregove prestopivši kakor jezero pohištva zagrabila. V neki hiši je strašni zmaj oginjal v dimnik zanesel, in že se je prijel, pa pogumini mladeneč, hvala mu! je z naglo pomočjo veliko ljudi nesreče ognja otel. Kakor o potresu so se 5 ur neprenehoma poslopja zibale, in veliko se jih je poderlo. Marsikteri je hotel pustne veselice popustivši svojiga doma iskati, pa kakor od strele zadet je bil odnešen in je le po vsih štirih in po dolgim mučenji z razpraskanim obrazom in razoglav nazaj prilezel. Ravno je vesela družba Bistričanov z urnimi konjiči proti domu derdrala, ko jih je kake pol ure delječ grozovita nevihta napadla, v enim trenutku vozove vzdignila in jih po zraku sukaje delječ odnesla. Razkropljeni vendar ne hudo razbiti ljudje so se hotli sterniti, nekteri tudi kake reči rešiti, pa zastonj; kdor je le nekoliko glavo vzdignil, se je prekuceval in prekuceval, da se je zopet z vso močjo tal poprijel. Previdni in borje vajeni možje prepričani, da ni nobene reči rešiti mogoče in da je njih življenje v veliki nevarnosti, so sosed s sosedam roke sklenili, z združeno močjo razpihane poiskali — in se tako sklenjeni pri tléh proti domu plaziti jeli. Ko je marsikteri oslavljen svojiga sosedu spustil, je bila veriga raztergana — in udje so bili na vse kraje razmetani. V takim neizrečenim terpljenji, katero je več ur terpelo, so v nepopisljivi podobi h ljudem prišli. Žalostno je bilo drugiga dne viditi, kako so vozniki ostanjke vóz, deskarji kakor pleve raznešene deske pobirali, in kako so ubožni posestniki okoli svojih kakor od ognja razkritih in razdanih poslopij klavarno hodili in zdihovali. Veliko tavžent gold. škode je storila strašna prigodba prebivavcam, kateri zavoljo slabe letine že od jeseni stradajo in se prihodnjo jesen tudi dobre letine nadjati ne morejo, ker jim zavoljo silniga jesenskiga deževja in prezgodnje zime ni bilo mogoče ozimne, ktera sama jim nekoliko rodi, vsejati, tako, da se nam lakota bliža, ako nas Bog na kako vižo ne reši.

Iz Ljubljane. Domačim in vunanjim da slovensko društvo naznanje, da bo prihodnji petek (navadni čas za filharmonijske koncerte) zvečer ob sedmih v glasbeni dvorani v Križankih (im deutschen Ordenshausa) s pripomočjo slavniga filharmoniskiga društva napravilo slovensko besedo, ktere vés čisti dohodek je namenjen našim po hudih nevihtah lanjskiga leta nesrečnim bratom na Notranjskim in Dolenskim. Vdeležilo se bo blagodarne besede mnogo slavnih gospá in gospodov, tako da zamoremo se izverstniga večera veseliti. Zbrale so se tudi le nove reči v predmet, to je, take, ki jih še nismo v Ljubljani očitno slišali. Začel se bo prvi oddelk besede s slavno znano ouverturo od A. Emila Titela zloženo po slovanskih napevih; za to sledi začetni govor, ki je vés pripraven namenu besede, namreč krasna pesem Koseskiga „od verliga moža“, — po ti pride pesem Wintera „modre (plave) in černe oči“, ki jo bo pél kór gospá in gospodov, — za to sledi samospev „vesolnimu svetu“ našiga Miroslava Vilhera, po ti pride „lahko noč“ V. Lisinskoga, peterospev go-

spá in gospodov, — in za tem dvospev s koram „slovó Čertomira in Bogomile“, besede Fr. Cegnara, napev J. Fleišmana. — Drugi oddelk bo začela izverstna „slovanska Polka“, ki jo je v rokopisu kapelni mojster c. k. dvorniga glediša A. Emil Titel slovenskemu društvu za Ljubljano prepustil, — za to sledi govor mične pesmice „Njega dni“, — po tem pride igra na glasoviru „spomenki iz pevoigre Ernani“, — za njo sledi „roža“, pesem od K. Šneidera, poslovenjena po Fr. Cegnaru, samospev; — in „Budnica“, napev ilirski z besedami Fr. Cegnara, v zboru gospá in gospodov péta, sklence besedo. — Blagodarni namen, izverstni zbor gospá in gospodov, ki so se ljudomilo zbrali v njega dosego, in mnogo žive želje po dolgo odlaševani „besedi“, je troje nagibov, da bo glasbina dvorana gotovo čez in čez polna, in da se bo lepa betvica nabrala za nesrečnike, za ktere se je po mnogoverstnim blagim prizadevanji že scer dokaj nabralo, ki pa bojo vunder še vsaki dar hvaležno sprejeli in ga tudi potrebovali. — Včeraj se je odbor Krajskih deželnih stanov poklonil gosp. c. k. deželniemu poglavarju grofu Chorinski-mu, kot novimu predsedniku deželniga odbora po poslednjim ukazu cesarskim.

Iz Ljubljane. C. k. distriktna komisija zavarovanja ognja za okolico Ljubljansko je prosila, v poslednjim listu „Novic“ naznanjeni zavarovani znesek pogorelcov v Podgorici, kteriga so zavarovanci na 1400 fl. povedali, na 800 popraviti, ker le za toliko, in ne za 1400 fl. so imenovani 4 kmetje svoje poslopja zavarovali. C. k. okrajno poglavarstvo v Ljubljani 1. marca 1852.

Novičar iz mnogih krajev.

28. februarja ob 5. uri zjutraj so se podali cesar po parobrodu „Lucia“ iz Tersta v Benedke; še troje parobrodov jih je spremilo. — Ministerstvo je zapovedalo, da tisti denar, ki se nabere iz kazin (štrafing) za cestne policijske pregreške, ima prihodnjič v kaso za uboge tiste soseske priti, v kateri se je pregrešek primeril; dosihmal so se odrahtovali ti denarji v cestne kase. — Da se tisti krajcarji, ki so že preklicani, hitreje pomanjšajo, je dovolilo ministerstvo denarstva cesarskim kasam, da od dobro znanih trgovcov kakor tudi od drugih ljudi, ki se za povračilo zavežejo, smejo plačila s krajcarji v večih zneskih sprejemati, če se jim v žakljih izročijo s pripetim zaznanilnim listam iména, kdo jih je dal, za koliko krajcarjev je v žaklji, in ktere sorte so (krajcarji, pol krajc. ali vinarji). — Na Dunaji delajo prav hvaljene dežníke (marele) iz gute perche. — V Parizu imajo navado, da pustne dni s cveticami okinčaniga pustniga vola z veliko slovesnostjo po celim mestu okoli vodijo; cele trume ljudi ga spremljajo; Napoleon je pustno nedeljo opoldne sprejel njegoviga vodnika prav prijazno. — Novi predsednik Angleškiga ministerstva lord Derby je unidan rekel: Napoleon je sicer miroljubne nature, pa je vunder bolje, da se za mogočo vojsko pripravljamo. — Pravda za pravice sv. božjiga groba v Jeruzalemu je tako sklenjena: da imajo vse kristjanske vére enake pravice do njega; — le proti temu je sultan pogodbo poterdil. — Pri poslednji štetvi ljudstva v 8 okrajnah Jeruzalemskiga poglavarstva se je zvedilo, da je ondi moških, ki davek plačujejo (in le taki se za stanovavce štejejo) muhamedanske vére 135.000, kristjanov 12.462, judov 1079; v Jeruzalemu samim je 23.000 stanovavcov; med temi je kristianov 7488, judov 3580, ptujcov 2000.